

Nr 198.

Av herr Forssell, om bibehållande av hittillsvarande antal befattningshavare å arméförvaltningens fortifikationsdepartements civilbyrå.

Enligt Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln gjorda framställning angående omorganisation av försvarets centrala ledning och förvaltning m. m. skall arméförvaltningens fortifikationsdepartements civilbyrå bestå av följande personal, nämligen:

1 krigsråd, tillika chef för vapendepartementets civilbyrå, 1 domäntjänsteman, 1 sekreterare och kamrerare, 1 amanuens och 1 extra ordinarie kvinnligt biträde. Härvid har Kungl. Maj:t följt 1926 års berednings förslag. Detta innebär en personalminskning med icke mindre än 4 befattningshavare, nämligen 1 notarie, 1 bokhållare och 2 amanuenser. I sitt utlåtande över 1926 års berednings förslag har arméförvaltningen lämnat en detaljerad redogörelse för byråns arbetsbörda och därvid uppvisat, hurusom någon nämnvärd minskning i densamma icke kommer att inträda genom omorganisationen. 1928 års sakkunniga rörande den centrala försvarsförvaltningens omorganisation, vilkas ordförande var general L. H. Tingsten, godkände arméförvaltningens skäl mot den föreslagna minskningen och uttalade sig för att byråns nuvarande civila personal skulle bibehållas. Skälen härför finnas återgivna å sid. 76—79 i nämnda sakkunnigas betänkande.

Då Kungl. Maj:t i propositionen beräknat personalbehovet för den ifrågasvarande civilbyrån i enlighet med beredningens förslag och alltså föreslagit en så kraftig personalindragning, som ovan omnämnts, ha icke på minsta sätt de av arméförvaltningen anförda och av 1928 års sakkunniga gillade invändningarna däremot i propositionen bemötts eller ens omnämnts.

Det är ett betydelsefullt verksamhetsområde det här gäller. Å denna byrå handläggas, bland andra, ärenden angående förvärv och försäljning av fast egendom, besvär i taxeringsärenden, förvaltning och vård av lantförsvarets domäner, leverans- och andra kontrakt, förvaring av värdehandlingar och ombesörjandet av att de bibehålla gällande kraft, allt ärenden, där ett misstag eller en försening lätt får konsekvenser av betydande ekonomisk räckvidd.

En närmare redogörelse för de ärenden, som handläggas å fortifikationsdepartementets civilbyrå, giver stöd åt denna uppfattning:

Ett stort antal av de ärenden, som handläggas å civilbyrån, angå köp,

byte eller försäljning av fast egendom. Dessa ärenden äro på grund av sin natur ofta av vidlyftig beskaffenhet och kunna icke utan noggranna och tidskrävande utredningar och underhandlingar, merendels förknippade med sådana tidskrävande åtgärder som lantmåteriförrättningar, stadsplane-läggningar m. m. och icke sällan nödvändiggörande besök å vederbörliga platser, bringas till avgörande. Ofta kan ett och samma ärende draga ut flera år på tiden. Till behandling å byrån förelågo dylika ärenden till ett antal av 63 stycken år 1926 och 74 stycken år 1929. Av övriga å byrån förekommande »domänärenden», under år 1926 356 stycken och under år 1929 348 stycken, tarvade det överbägande antalet beredning av juridiskt och kameralt skolad personal, och allenast ett fåtal av dem äro av sådan beskaffenhet, att de kunna anförtros till handläggning av person, som saknar juridisk utbildning och därjämte vana vid ärenden av förevarande art. För det stora flertalet domänärenden lärer fördenskull en icke juridiskt utbildad byråchef icke rimligen kunna åläggas föredragandes ansvar. — För belysande av dessa ärendens vikt och säregna beskaffenhet må emellertid framförallt framhållas, att så väl ärendenas formellt riktiga handläggning som deras slutliga avgörande i regel äro förknippade med konsekvenser av ekonomisk innebörd. Icke sällan förekomma ärenden med för kronan mycket vidsträckt ekonomisk räckvidd. Antalet ärenden av nu omförmäld beskaffenhet har under de senast förflutna åren visat tydlig tendens till stegring.

Övriga mål, som åren 1926 och 1929 förelegat till behandling å civilbyrån, hava varit ärenden rörande:

	1926	1929
Avlöning o. d.	42	36
Personalfrågor.....	21	27
Bokföring och räkenskaper m. m.	310	389
Utanordning av medel	492	497
Taxering av fastigheter	64	71
Upphandling o. d.	12	8
Anmärkningsmål	43	34
Pensionering	6	8
Diverse andra ärenden.....	134	141

Av dessa grupper av ärenden äro allenast pensioneringsmålen, d. v. s. en mycket obetydlig grupp, avsedda att avlastas från fortifikationsdepartementet.

Av vad sålunda anförts framgår, att endast ett fåtal domänärenden samt det ringa antalet pensioneringsärenden kunna avlastas från civilbyrån. Jämförelsetalen mellan 1926 och 1929 utvisa, att genomförandet av 1925 års härordning icke medfört någon reell minskning i byråns arbetsbörda. Det torde vara uppenbart, att denna icke kommer att framdeles i nämnvärd grad minskas, om Kungl. Maj:ts proposition i denna del vinner riks-

dagens bifall. Därest så bliver fallet, kan det därjämte, såsom även förutsatts i beredningens betänkande, förutses, att det å vapendepartementet placerade krigsrådet kommer att för tjänstgöring å detta departement tagas i anspråk i långt större utsträckning än nu är fallet. En given följd härav bliver, att vissa grupper av ärenden i likhet med vad hittills med hänsyn till arbetsbördans omfattning måst i betydande utsträckning äga rum alltjämt måste anförtros åt sekreteraren för beredning och föredragning å eget ansvar. För uppsättning härjämte av det betydande antal expeditioner och skrivelser, som arbetet å byrån kräver, vilket för närvarande ombesörjes av notarien, som därmed har full sysselsättning, kan sekreterarens arbetstid givetvis icke vara tillräcklig. För detta arbete kräves alltjämt notarietjänstens bibehållande, såvida icke balans skall uppstå. Såsom biträden åt notarien och för utredningsarbeten åt krigsrådet och sekreteraren samt för vikariat vid tjänstledighet och semester erfordras minst två amanuenser. — Storleken av den arbetsbörda, som åvilar sekreteraren och kamreraren, har vidare sedan lång tid tillbaka nödvändiggjort, att större delen av de åligganden, som tillhöra kamreraretjänsten, överflyttats å bokhållaren. På grund härav har bokhållaren att verkställa utredningar och lämna svar å förfrågningar i kamerala ärenden åt departementets samtliga byråer; under de senast förflutna åren har bokhållaren alltmera tagits i anspråk för dylikt utredningsarbete. Sålunda remitterades under år 1928 235 st. och år 1929 342 st. ärenden, ofta av vidlyftig och invecklad beskaffenhet, till bokhållaren för avgivande av många gånger omfattande skriftliga yttranden eller för verkställande av erforderlig utredning. Vidare åligger bokhållaren bland annat att granska till departementet ingivna redovisningar, räkenskaper, rekvisitioner och räkningar samt att å utbetalningsärenden för beslut av departementschefen och civilbyråchefen med redogörareansvar teckna utbetalningspromemorior, och taga initiativ till samt övervaka att departementets utestående fordringar indrivnas resp. hållas vid makt samt att på eget ansvar ombesörja vederbörlig bokföring av under departementets förvaltning ställda anslagsmedel. Utöver förenämnda utredningsärenden hava av bokhållaren handlagts under år 1928 883 st. och under år 1929 840 st. ärenden, och arbetsbördan synes icke komma att röna någon minskning av den genomförda nya härordningen. Att märka är dessutom, att fortifikationsdepartementets arbetsuppgifter rörande köp och försäljning av fast egendom och dylikt ävensom mångfalden av departementet underlydande förvaltningsmyndigheter samt storleken av de för byggnader och befästningar samt för nybyggnads- och förändringsarbeten anvisade anslagsmedel nödvändiggöra en vidlyftig och tillförlitlig samt i viss mån invecklad dispositionsbokföring; det är förty uppenbart, att bokhållarens tjänsteåligganden äro av betydande omfattning och av sådan art, att de icke kunna anförtros åt någon tjänsteman, som saknar ingående kameral utbildning. Fast mera måste nämligen å fortifikationsdepartementets bokhållare, vilkens

arbetsbörda till större delen omfattar arbete av kvalificerad natur, ställas stora anspråk i fråga om revisorsskicklighet, kamerala kunskaper och förståelse av initiativ ävensom beträffande färdighet i bokföring och vana vid kamerala och dylika arbeten. — Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle dispositionsbokföringen anförtros antingen åt den å fortifikationens huvudstation tjänstgörande fortifikationskassören eller åt pensionerad militär personal. Ingendera torde äga full kompetens ens härför och än mindre för bokhållarens övriga arbetsuppgifter. Och beträffande fortifikationskassören är för övrigt att märka, att denne på grund av sina övriga göromål icke lär kunna medhinna jämväl de nu ifrågavarande.

Det framstår fördenskull såsom ett ofrånkomligt faktum, att den manliga civila personalen, som nu tjänstgör å byrån, 1 sekreterare och kamrerare, 1 notarie, 1 bokhållare och 3 amanuenser, även framdeles i huvudsak bliver erforderlig för göromålens behöriga fullgörande. Fördenskull lär fortifikationsdepartementet, därest personalen å dess civilbyrå kommer att inskränkas till att omfatta allenast 1 sekreterare och kamrerare och 1 amanuens, bliva urståndsatt att på behörigt sätt ombesörja viktiga, departementet åvilande arbetsuppgifter, ävensom att svara för den riktiga användningen av de under departementets förvaltning stående medel.

Belysande för vikten av den verksamhet, varom här är frågan, må vara det förhållandet, att de under fortifikationsdepartementet lydande fastigheterna äro taxeringsvärderade till c:a 160 millioner kr. samt att de av departementet förvaltade anslagsmedlen i regel uppgå till ett belopp av omkring $3\frac{1}{2}$ millioner kr. årligen.

I anslutning till det anförda och då ett bifall till Kungl. Maj:ts mycket knapphändigt motiverade förslag i denna del synes äventyra ett behörigt tillgodoseende av viktiga statsintressen hemställas,

att riksdagen ville besluta sådan ändring i det i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln framlagda förslaget rörande omorganisation av arméförvaltningen och den därvid föreslagna staten för detta ämbetsverk, att det nuvarande antalet ordinarie och extra ordinarie befattningshavare i olika grader å ämbetsverkets fortifikationsdepartements civilbyrå bibehålles.

Stockholm den 21 januari 1930.

Arne Forssell.